

13 Οκτωβρίου, 1989

(ΜΑΛΑΧΤΟΣ, ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Δ.Δ.)

ΚΩΣΤΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ,

Εφεσείων,

v.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ,

Εφεσίβλητου .

(Ποινική Έφεση Αρ. 4991).

Συνταγματικό Δίκαιο — Ισότητα — Σύνταγμα, Άρθρο 28.1 — Υποχρεώσεις πληρωμής κοινωνικών ασφαλίσεων και εκτάκτου εισφοράς για την άμυνα — Οι συγκεκριμένες νομοθεσίες δεν αντιβαίνουν προς αυτό.

- 5 Συνταγματικό Δίκαιο — Φορολογία — Ισότητα — Άρθρο 24.1 — Υποχρεώσεις πληρωμής κοινωνικών ασφαλίσεων και έκτακτης εισφοράς για την άμυνα — Οι συγκεκριμένες νομοθεσίες δεν αντιβαίνουν προς αυτό.

- 10 Συνταγματικό Δίκαιο — Θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα — Σύνταγμα, Μέρος II — Ο καθολικός χαρακτήρας των προσδίδει δικαίωμα επικλήσεώς των σε κάθε δικαστική διαδικασία — Δικαίωμα αξιοπρεπούς διαβίωσης — Σύνταγμα, Άρθρο 9 — Μπορεί να προβληθεί ως ανωτέρω.

- 15 Έγκλημα — Υποκειμενική υπόσταση (*Mens rea*) — Ο Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμος, 1980 άρθρο 80(1) και ο Περί Εκτάκτου Εισφοράς δια την Άμυνα Νόμος, 1985 (Ν. 5/85) άρθρο 13(1) — Παράλειψη ή αμέλεια πληρωμής — Το νοητικό στοιχείο (*mens rea*) συναρτάται με την ίδια την παράλειψη ή αμέλεια πληρωμής — Όχι με τους λόγους της μη πληρωμής —
- 20 Ποινικός Κώδικας Κεφ. 154, άρθρο 9.

- 25 Ποινή — Τί είναι ποινή — Έκδοση διατάγματος πληρωμής οφειλομένων εισφορών βάσει της νομοθεσίας των Κοινωνικών Ασφαλίσεων και της Έκτακτης Εισφοράς για την Άμυνα — Δεν είναι ποινή — Επομένως και η υποχρέωση εκδόσεώς του δεν αντιβαίνει στο Άρθρο 12.3 του Συντάγματος.

Συνταγματικό Δίκαιο — Ποινή — Σύνταγμα Άρθρο 12.3 — Τί είναι «ποινή» εν τη εννοία του.

Ο Εφεσείων, που δεν πλήρωσε εισφορές κοινωνικών ασφαλίσεων και την έκτακτη εισφορά για την άμυνα (Νόμος 41/80 και 51/85 αντίστοιχα) για συγκεκριμένη περίοδο καταδικάστηκε βάσει των σχετικών διατάξεων και ταυτόχρονα διατάχθηκε να πληρώσει τα καθυστερημένα. Σε περίπτωση τέτοιας καταδίκης η έκδοση διατάγματος πληρωμής είναι υποχρεωτική. Έχει ως αποτέλεσμα την δυνατότητα εισπράξεως ως αν πρόκειται για εισπράξη χρηματικής ποινής.

Τα παράπονα του εφεσείοντα είναι: (α) Δεν στοιχειοθετείται *mens rea* για τα πιο πάνω εγκλήματα, γιατί δεν είχε τα μέσα να πληρώσει (β) Η καταδίκη προσκρούει στα άρθρα 9, 24.1 και 28.1 του Συντάγματος και (γ) Το διάταγμα πληρωμής είναι ποινή και εφ' όσον η έκδοσή του είναι υποχρεωτική, η σχετική διάταξη προσκρούει στο Άρθρο 12.3 του Συντάγματος.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την έφεση, απεφάσισε: (1) Τόσο η νομοθεσία για τις κοινωνικές ασφαλίσεις, όσο και η νομοθεσία για την έκτακτη εισφορά για την άμυνα συναρτούν τις υποχρεώσεις του πολίτη με την οικονομική του δύναμη. Άρα δεν αντίκεινται προς τα Άρθρα 24.1 και 28.1 του Συντάγματος.

(2) Το νοητικό στοιχείο (*mens rea*) στη διάπραξη των επιδικωμένων εγκλημάτων συναρτάται βάσει της σχετικής νομοθεσίας με την ίδια την παράλειψη ή αμέλεια πληρωμής. Όχι με τους λόγους της παράλειψης πληρωμής (βλ. άρθρο 9 του Ποινικού Κώδικα).

(3) Ο καθολικός χαρακτήρας των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που προστατεύονται με το μέρος II του Συντάγματος, δίδει δικαίωμα επικλήσεώς των σε κάθε διαδικασία. Η συνταγματικότητα των σχετικών διατάξεων, που δημιουργούν την υποχρέωση πληρωμής, δεν αμφισβητήθηκε. Επομένως τεκμαίρονται συνταγματικές. Δεν υπάρχει άμεσος συσχετισμός των με τις διατάξεις του Περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου, 1975 (Νόμος 10/75).

(4) Η παροχή μέσων για την εισπράξη με τον τρόπο, που προβλέπει η Ποινική Δικονομία, δεν αποτελεί ποινή, γιατί δεν προσθέτει οτιδήποτε στις υποχρεώσεις, που ήδη υπήρχαν. Έτσι το διάταγμα πληρωμής στην περίπτωση αυτή δεν είναι ποινή. Άρα δεν τίθεται θέμα προσκρούσεώς του με το Άρθρο 12.3 του Συντάγματος.

Η Έφεση απορρίπτεται.

Αναφερόμενες αποφάσεις:

- Politis v. The Republic* (1987) 2 C.L.R. 116;
- Police v. Georghiades* (1983) 2 C.L.R. 33;
- Sofocleous v. The Republic* (1986) 3 C.L.R. 2217;
- 5 *Georghallides v. The Village Commission of Ay. Phyla and Another*, 4 R.S.C.C. 94;
- Loizou v. Sewage Board of Nicosia* (1988) 1 C.L.R. 122;
- Raftis and Co. v. Municipality of Paphos* (1982) 2 C.L.R. 1;
- Chrysostomou v. The Republic* (1986) 3 C.L.R. 2666.
- 10 Έφεση κατά της ποινής και καταδίκης.
- Έφεση κατά της ποινής και καταδίκης από τον Κώστα Οικονομίδα ο οποίος καταδικάστηκε στις 24 Σεπτεμβρίου 1988 από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας (Ποινική Υπόθεση Αρ. 40560/87) για παράλειψη α) καταβολής εισφορών Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως αυτοτελώς εργαζόμενος
- 15 β) καταβολής πρόσθετου τέλους και γ) εκτάκτου εισφοράς για την άμυνα, κατά παράβαση των σχετικών διατάξεων του Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεως Νόμου, 1980. (Νόμος 41/80) και του Περί Εκτάκτου Εισφοράς δια την Άμυναν της Δημοκρατίας Νόμου, 1985 (Νόμος 5/85) και στον οποίον επιβλήθηκε από τον Επ. Δικ. Σ. Νικολαΐδη, πρόστιμο £3.- στην
- 20 πρώτη κατηγορία και £1.- στην τρίτη κατηγορία και ο οποίος διατάχθηκε ταυτόχρονα να καταβάλει τις οφειλόμενες εισφορές.
- 25 *Ε. Ευσταθίου και Μ. Τσαγγαρίδης*, για τον εφεσεΐοντα.
- Ρ. Γαβριηλίδης*, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τον εφεσίβλητο.
- ΜΑΛΑΧΤΟΣ Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Γ. Μ. Πικής.
- 30 ΠΙΚΗΣ Δ.: Ο εφεσεΐων είναι αυτοτελώς εργαζόμενος (φωτογράφος) σε ασφαλιστέα απασχόληση. Με βάση τη δική του δήλωση ότι το μηνιαίο εισόδημά του ανερχόταν σε £30.- οι ασφαλιστέες αποδοχές του καθορίστηκαν σε £7 εβδομαδιαίως και η εισφορά του στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων σε £10.92 σεντ την τριμηνία. Ο εφεσεΐων παρέλειψε να
- 35 καταβάλει την εισφορά του στο ταμείο για την εξαμηνία με-

ταξύ 6.4.87 και 4.10.87 - ποσό £21.84 σεντ, το πρόσθετο τέλος για την ίδια περίοδο - ποσό £3.28 σεντ, καθώς επίσης και την έκτακτη εισφορά για την άμυνα, συμποσούμενη σε £1.82 σεντ. Για τις παραλείψεις αυτές καταδικάστηκε από το Επαρχιακό Δικαστήρ ο Λευκωσία για τα αδικήματα που συνιστούν οι σχετικές δικτάξεις του *Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμου του 1980* (Ν 41/80 όπως τροποποιήθηκε) και ο *Περί Εκτάκτου Εισφοράς διέ την Άμυνας της Δημοκρατίας Νόμος του 1985* (Ν 5/85 όπως τροποποιήθηκε). Το άρθρο 80(1) του Ν 41/80 (όπως τροποποιήθηκε από το Νόμο 11/83) καθιστά την παράλειψη ή αμέλεια της καταβολής εισφοράς του πρόσθετου τέλους αξιόποινη πράξη υποκείμενη στις κυρώσεις που προβλέπει ο νόμος. Το ίδιο ισχύει και για παράλειψη ή αμέλεια καταβολής της έκτακτης εισφοράς βάσει των διατάξεων του άρθρου 13(1) του Ν 5/85.

Το Επαρχιακό Δικαστήριο απέρριψε την εισήγηση του εφεσείοντα ότι η ένδεια ή η αδυναμία του να αποπληρώσει τις οφειλόμενες εισφορές καθιστούσε την παράλειψή του μη κολάσιμη. Εκτός από το πρόστιμο, που καταδικάστηκε να πληρώσει, ποσό £3, για την παράλειψή του να καταβάλει οφειλόμενες εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και πρόστιμο £1 για την παράλειψη καταβολής οφειλών στο Ταμείο Έκτακτης Εισφοράς για την Άμυνα, ο εφεσείων διατάχθηκε να καταβάλει τις οφειλόμενες εισφορές βάσει του εδάφιου 2 του άρθρου 80 του Ν 41/80, και του εδάφιου 2 του άρθρου 13 του Ν 5/85.

Η έφεση έχει δυο σκέλη:

(Α) Την εγκυρότητα της καταδίκης, και

(Β) την εγκυρότητα της απόφασης για την καταβολή των οφειλόμενων εισφορών.

Ως προς την καταδίκη, θέση του εφεσείοντα είναι ότι δεν αποδείχθηκε το στοιχείο της εγκληματικής πρόθεσης (*mens rea*) λόγω της αδυναμίας του να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του. Η αδυναμία αυτή καθιστά πρόσθετα την καταδίκη του ανεδαφική επειδή προσκρούει στις διατάξεις του άρθρου 9 του Συντάγματος, που καθιερώνει την αξιοπρεπή διαβίωση δικαίωμα του ανθρώπου. Προσβάλλεται επίσης η καταδίκη σε συνάρτηση με τις πρόνοιες των άρθρων 28 και 24.1 του Συντάγματος που καθιερώνουν -

(α) την ισότητα ενώπιον του Νόμου, και

(β) την ισότητα σ' ό,τι αφορά την συνεισφορά στα δημόσια βάρη.

5 Δεν αναπτύχθηκε όμως οποιαδήποτε επιχειρηματολογία η οποία να καταδεικνύει ή να φανερώνει το ασυμβίβαστο των σχετικών διατάξεων της νομοθεσίας με τις προαναφερθείσες πρόνοιες του Συντάγματος. Τουναντίον, τόσο η νομοθεσία για τις κοινωνικές ασφαλίσσεις όσο και η νομοθεσία για την έκτακτη εισφορά για την άμυνα, συναρτούν τις υποχρεώσεις του πολίτη με την οικονομική του δύναμη, που 10 εξασφαλίζει την αναγκαία διάκριση μεταξύ των ανομοιογενών υποκειμένων του δικαίου. Για το λόγο αυτό οι ισχυρισμοί, που έχουν προβληθεί σε σχέση με τα άρθρα 24 και 28, κρίνονται ατεκμηρίωτοι και δε θα μας απασχολήσουν περαιτέρω.

Οι πρόνοιες της νομοθεσίας, που κάθιστούν επιτακτική την έκδοση διαταγής για την αποπληρωμή οφειλόμενων εισφορών μετά την καταδίκη για αξιόποινη παράλειψη ή αμέλεια, προβάλλονται ως αντισυνταγματικές, επειδή συνιστούν προκαθορισμένη ποινή και επομένως συγκρούονται 15 με τις διατάξεις του άρθρου 12.3 του Συντάγματος που αποκλείει με ορισμένες εξαιρέσεις* το νομοθετικό προκαθορισμό της ποινής. Αποκλειστικοί κριτές της σοβαρότητας του εγκλήματος για τον προσδιορισμό της ποινής είναι, βάσει του άρθρου 12.3, η Δικαστική Εξουσία.

20 Σύμφωνα με την εισήγηση του κ. Ευσταθίου, η ανικανότητα του εφεσείου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του τεκμηριώνεται από το γεγονός ότι το εισόδημά του βρίσκεται κάτω από το ανεκτό για αξιοπρεπή διαβίωση επίπεδο του εισοδήματος σύμφωνα με τις διατάξεις του *Περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου του 1975* (Ν 10/75 25 όπως έχει τροποποιηθεί). Η αξιοπρεπής διαβίωση ως ατομικό δικαίωμα αποτελεί εξέλιξη της θεώρησης της κρατικής υπόστασης, όπως ανέφερε ο συνήγορος του εφεσείου, και συνάρτηση του σύγχρονου κοινωνικού κράτους ή κράτους δικαίου. Στο κράτος δικαίου ο πολίτης είναι φορέας δικαιωμάτων έναντι του οργανωμένου συνόλου εξισορροπούνται καθήκοντα και δικαιώματα με τρόπο λειτουργικό και με άξονα τη διαφύλαξη της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. 30

* (Βλέπε, *POLITIS v. REPUBLIC* (1987) 2 C.L.R. 116).

Ο κ. Ευσταθίου στην αγόρευσή του έκαμε αναδρομή στα διάφορα στάδια εξέλιξης των κρατικών θεσμών στο αποκορύφωμα της οποίας θρίσκειται η συνταγματική κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Το Μέρος II του Κυπριακού Συντάγματος διασφαλίζει τις θεμελιώδεις ελευθερίες και δικαιώματα του ανθρώπου. 5

Η καταβολή οφειλόμενων εισφορών στα πλαίσια της καταδίκης συνιστά, όπως έγινε εισήγηση, ποινή, γεγονός που καταδεικνύεται και από τις προνοιές του εδαφίου 4 του άρθρου 80 του *Νόμου Περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων* που καθορίζει ότι ποσά τα οποία κατοβάλλονται στο Ταμείο εισπράττονται ως χρηματική ποινή. 10

Ο κ. Γαβριηλίδης υποστήριξε την εγκυρότητα της ποινής εν όψει των σχετικών διατάξεων της νομοθεσίας, που περιορίζουν το στοιχείο της εγκληματικής πρόθεσης στην παράλειψη ή την αμέλεια. Η καταδίκη για την αποπληρωμή οφειλόμενων εισφορών δεν προσθέτει οτιδήποτε στις υποχρεώσεις του εισφορέα, οι οποίες, εν πάση περιπτώσει, παραμένουν σε εκκρεμότητα εν όψει των διατάξεων της σχετικής νομοθεσίας. 15 20

Εγείρονται σημαντικά θέματα συνταγματικού και ποινικού δικαίου τα οποία έχουμε μελετήσει με πολλή προσοχή. Ξεκινούμε με τη διαπίστωση ότι δεν αμφισβητείται η συνταγματικότητα των διατάξεων του Νόμου περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ούτε έγινε οποιαδήποτε εισήγηση ότι οι σκοποί της νομοθεσίας αντιβαίνουν τις διατάξεις του άρθρου 9 του Συντάγματος. Τέτοια εισήγηση θα αποτελούσε αντινομία λαμβάνοντας υπόψη ότι η νομοθεσία για τις κοινωνικές ασφαλίσεις αποβλέπει πρωτίστως στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που επιβάλλει το ίδιο το άρθρο 9 για την εγκαθίδρυση συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων. 25 30

Η ύπαρξη εγκληματικής πρόθεσης (*mens rea*) αποτελεί κατά το κοινό δίκαιο συστατικό στοιχείο του κάθε εγκλήματος. Η εγκληματική πρόθεση συνίσταται στη νοητική διάθεση του κατηγορουμένου να επιφέρει εκείνο το οποίο ο νόμος απαγορεύει· συνδέεται με την εκδήλωση της πρόθεσης με πράξη ή παράλειψη και όχι με το κίνητρο για την πράξη ή την επίδειξη αμέλειας. Ούτε εξομοιώνεται ευθέως η εγκληματική πρόθεση με ηθελημένη αντιστάτευση των σκοπών του νόμου. Ο κανόνας για την ύπαρξη εγκληματικής πρόθεσης υπόκειται σε εξαιρέσεις που αφορούν κυρίως κανονι- 35 40

5 στικές διαδικασίες της νομοθεσίας για την επιτευξη συγκεκριμένων κοινωνικών στοχών. Το θέμα δε θα μας απασχολήσει επειδή στην προκείμενη περίπτωση το νοητικό στοιχείο για τη διάπραξη των αδικημάτων που προβλέπουν τα άρθρα 80(1) του Ν 41/80 και 13(1) του Ν 5/85 συναρτούν τη διάπραξη του εγκλήματος με την ίδια την παράλειψη ή την αμέλεια όχι με τους λόγους της παράλειψης ή της αμέλειας. Η δεύτερη παραγραφός του άρθρου 9 του Ποινικού Κώδικα ορίζει ρητά:

10 «Unless the intention to cause a particular result is expressly declared to be an element of the offence constituted, in whole or part, by an act or omission, the result intended to be caused by an act or omission is immaterial.»

Ελληνική μεταφραση:

15 «Εκτός αν η πρόθεση να επιφέρει συγκεκριμένο αποτέλεσμα αναφέρεται ρητά ως συστατικό στοιχείο του αδικήματος, εν όλω ή εν μέρει, με πράξη ή παράλειψη, το αποτέλεσμα το οποίο επιδιώκεται με την πράξη ή την παράλειψη είναι άνευ σημασίας.»

20 Συνεπώς ότι πρέπει να μας απασχολήσει, όπως παρατήρησε και το πρωτόδικο Δικαστήριο, είναι αν ο εφεσείων βαρύνεται με την παράλειψη καταβολής οφειλόμενων εισφορών. Η απάντηση είναι καταφατική και εισηγήσεις περί του αντιθέτου ανεδαφικές.

25 Καταλήγουμε ότι η έφεση εναντίον της καταδίκης του εφεσείοντα, λόγω απουσίας του στοιχείου της εγκληματικής πρόθεσης, δεν ευσταθεί και απορρίπτεται.

30 Η απόφαση του κ. Τριανταφυλλίδη, τέως Προέδρου του Ανωτάτου Δικαστηρίου, στην υπόθεση *Sofocleous v Republic** τείνει να υποστηρίξει ότι το άρθρο 9 και η υποχρέωση για ασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης επεκτείνεται σε κάθε διοικητική ενέργεια. Για το λόγο αυτό στην υπόθεση εκείνη κρίθηκε ότι, απόφαση με την οποία διεκόπητο δημόσιο βοήθημα που παρεχόταν βάσει των διατάξεων του Ν 10/85 ήταν άκυρη.

Ο χαρακτήρας των δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από το Μέρος II του Συντάγματος είναι καθολικός και όπως αποφασίστηκε στην υπόθεση *Police v Georgiades*** ε-

* (1986) 3 CLR 2217

** (1983) 2 CLR 33

ξασφαλίζεται έναντι πάντων. Συνεπώς ο διάδικος μπορεί να επικαλεσθεί τις πρόνοιες του άρθρου 9 σε οποιαδήποτε διαδικασία, η οποία αφορά πράξη ή ενέργεια που σχετίζεται με τη διαβίωσή του. Η απόφαση του ποινικού δικαστηρίου στην απόφαση ενώπιόν μας σχετίζεται με την ποινική του ευθύνη. Δεν έχει αμφισβητηθεί ως αντισυνταγματική και συνεπώς δεν εγείρεται ως θέμα ενώπιόν μας η αντισυνταγματικότητα των διατάξεων των σχετικών νομοθεσιών (Νομοθεσία περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Νομοθεσία περί Εκτάκτου Εισφοράς διά την Άμυναν) βάσει των οποίων είχαν επιβληθεί οι εισφορές. Ως εκ τούτου, τεκμηριώνεται ότι οι σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας βάσει των οποίων είχε επιβληθεί η συνεισφορά στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων βρίσκονται στα πλαίσια και εναρμονίζονται με τις διατάξεις του Μέρους ΙΙ του Συντάγματος.

Δεν υπάρχει άμεσος συσχετισμός μεταξύ των διατάξεων του Ν 41/80 και του Ν 5/85 αφ' ενός, και εκείνων του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου του 1975 (Ν 10/75). Πρόσωπο, που πληροί τις προϋποθέσεις για την παροχή δημοσίου βοηθήματος μπορεί οποτεδήποτε να αποταθεί στην αρμόδια αρχή για τη χορήγησή του. Το δικαίωμα για δημόσιο βοήθημα δεν απαλλάττει τον εισφορέα από τις υποχρεώσεις του βάσει των διατάξεων της νομοθεσίας για κοινωνικές ασφαλίσεις και έκτακτη εισφορά. Κατά πόσο ο αιτητής δικαιούται δημόσιου βοηθήματος για να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του είναι θέμα που δεν εγείρεται ενώπιόν μας και δε θα μας απασχολήσει. Επισημαίνουμε όμως ότι βάσει των διατάξεων του άρθρου 4 του Ν 10/75 παρέχεται ευχέρεια χορήγησης βοηθήματος οποτεδήποτε τούτο επιβάλλεται από ειδικές προσωπικές περιστάσεις.

Το τελευταίο σημείο που πρέπει να αποφασίσουμε αφορά τις πρόνοιες των άρθρων 80(2) και 13(2) των Ν 41/80 και 5/85, αντίστοιχα, και συγκεκριμένα κατά πόσο προσκρούουν ή βρίσκονται σε αντίθεση με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 12. Η ερμηνεία των διατάξεων του εδάφιου 2 του άρθρου 80 του Ν 41/80, και των αντίστοιχων προνοιών του εδάφιου 2 του άρθρου 13 του Ν 5/85 οδηγεί στο συμπέρασμα, λαμβάνοντας υπόψη τη γραμματική διάρθρωση του κειμένου, ότι η έκδοση διαταγής για την είσπραξη των

οφειλόμενων εισφορών είναι επιτακτική. Η διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου περιορίζεται στο μέρος εκείνο που σχετίζεται με την καταβολή του πρόσθετου ποσού που μνημονεύεται στο εδάφιο 2 του άρθρου 80 και στο εδάφιο 2 του άρθρου 13 της σχετικής νομοθεσίας.

Ό,τι απομένει να αποφασίσουμε είναι αν η έκδοση διατάγματος για την καταβολή οφειλόμενων εισφορών, σε συνδυασμό με την ευχέρεια για είσπραξη του ποσού οφειλόμενων εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων ως χρηματική ποινή, συνιστά ποινή με την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 12 του Συντάγματος. Στην υπόθεση *Hans E. Georghallides and The Village Commission of Ay. Phyla & Another*,* αποφασίστηκε ότι ποσά οφειλόμενα βάσει των διατάξεων του Κεφ. 287 και η είσπραξή τους βάσει των προνοιών της φορολογικής νομοθεσίας δεν αποτελεί ποινή με την έννοια που ενέχει ο όρος στα πλαίσια του άρθρου 12.3 του Συντάγματος, καθώς επίσης και οποιοδήποτε πρόσθετο τέλος ήθελε καταβληθεί λόγω παράλειψης του οφειλόμενου φόρου. Η ίδια προσέγγιση χαρακτηρίζει και την απόφαση του Εφετείου στην υπόθεση *Meropi Michael Loizou v. Sewage Board of Nicosia***

Η νομική αρχή η οποία προκύπτει από το σκεπτικό των πιο πάνω αποφάσεων είναι ότι η παροχή των μέσων που προβλέπει η ποινική δικονομία για την είσπραξη οφειλόμενων εισφορών δε συνιστά ποινή με την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 12 του Συντάγματος, επειδή δεν προσθέτει ο,τιδήποτε στις υφιστάμενες υποχρεώσεις του πολίτη. Τί συνιστά ποινή στα πλαίσια του άρθρου αυτού του Συντάγματος, απασχόλησε το Ανώτατο Δικαστήριο στην υπόθεση *Raftis & Co. v. M/ty Paphos**** Όπως είχα την ευκαιρία να αναφέρω σ' εκείνη την απόφαση, ποινή συνιστούν οποιεσδήποτε κυρώσεις οι οποίες έχουν ως συνέπεια τον περιορισμό των βασικών ελευθεριών του ατόμου. Στην υπόθεση εκείνη αποφασίστηκε ότι αναστολή διατάγματος κατεδάφισης δε συνιστούσε ποινή επειδή δεν είχε τα περιοριστικά χαρακτηριστικά τιμωρητικής απόφασης του ποινικού δικαστηρίου. Τι συνιστά ποινή είχαμε την ευκαιρία

* 4 R.S.C.C. 94.

** (1988) 1 C.L.R. 122.

*** (1982) 2 C.L.R. 1.

να εξετάσουμε και στην υπόθεση *Chrysostomou v. Republic*.*

Η ευχέρεια είσπραξης των οφειλόμενων ποσών ως χρηματική ποινή δε συνεπάγεται τον άμεσο περιορισμό της ελευθερίας του ατόμου. Τούτο καθίσταται σαφές από τις διατάξεις των άρθρων 118 και 119 του *Περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου* - Κεφ. 155, που καθιστούν δυνατή τη συνάρτηση της αποπληρωμής του οφειλόμενου ποσού με τα οικονομικά μέσα του καταδικασθέντος. 5

Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγουμε είναι ότι η έκδοση διαταγής για την αποπληρωμή οφειλόμενων εισφορών δε συνιστά ποινή με την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 12 του Συντάγματος. Συνεπώς δεν ευσταθεί ούτε αυτός ο λόγος της έφεσης. 10

Η δεινή οικονομική κατάσταση του εφεσείου δε μας αφήνει αδιάφορους. Το θέμα αυτό θα πρέπει ίσως να απασχολήσει τις Αρχές στα πλαίσια αιτήματος για την παροχή βοήθειας βάσει του *Περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου του 1975* (Ν 10/75). 15

Η έφεση απορρίπτεται.

* (1986) 3 C.L.R. 2666